

POSTANOWIENIE

Dnia 21 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik

w sprawie **P. D.**

oskarżonego z art. 226 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 21 lutego 2024 r.,

wystąpienia Sądu Rejonowego w Opolu z dnia 19 stycznia 2024 r.

o przekazanie sprawy II K 1763/21 do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu
na podstawie art. 37 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

**odmówić przekazania sprawy II K 1763/21 Sądu Rejonowego
w Opolu do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

P. D. został oskarżony o popełnienie trzech przestępstw: jednego z art. 226 § 1 k.k. i art. 212 § 2 k.k. w zb. z art. 231a k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz dwóch z art. 234 k.k. Akt oskarżenia w tej sprawie wpłynął do Sądu Rejonowego w Opolu w dniu 30 listopada 2021 r., a sprawę zarejestrowano pod sygnaturą II K 1763/21. Jak wynika z raportu losowania sprawę przydzielono SSR X.X. (k – 244). Postanowieniem z dnia 10 grudnia 2021 r. sędzia ta, na jej żądanie, na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. została wyłączona od udziału w tej sprawie. Jako kolejny referent wylosowana została sędzia X.Y. (k – 253). Sąd z jej udziałem wydał w dniu 10 stycznia 2022 r. wyrok nakazowy, w którym uznano oskarżonego za winnego popełnienia zarzuconych mu czynów i wymierzono karę łączną 150 stawek dziennych grzywny,

przy ustaleniu wysokości jednej stawki na 10 złotych. Po złożeniu przez oskarżonego sprzeciwu, jako nowego referenta wylosowano w dniu 31 stycznia 2022 r. sędziego X.Z. (k – 277). Przez kilka miesięcy nie podejmowano w sprawie czynności procesowych. Dopiero w dniu 7 września 2022 r. jako referenta wylosowano asesora Z.Z. (k – 284). W toku rozprawy przeprowadzonej w dniu 28 listopada 2022 r. oskarżony złożył wniosek o wyłączenie sędziego, który postanowieniem Sądu Rejonowego w Opolu nie został uwzględniony (k – 304). Podobnie rzecz się miała z wnioskami o wyłączenie sędziego złożonymi w toku rozprawy w dniu 9 stycznia 2023 r. i 3 kwietnia 2023 r. (postanowienia z dnia 12 stycznia 2023 r. k – 324 i z dnia 19 kwietnia 2023 r. k – 337). W toku postępowania wпадkowego związanego z zażaleniem na odmowę zawieszenia postępowania, oskarżony domagał się wyłączenia dziewięciu sędziów Sądu Okręgowego w Opolu, przy czym jego wniosek nie został uwzględniony. Podczas kolejnej rozprawy, która miała miejsce w dniu 22 maja 2023 r., Sąd Rejonowy ukarał oskarżonego karą porządkową grzywny za to, że ułbiżył przewodniczącej m.in. w ten sposób, że stwierdził, iż „uczestniczy ona w popełnianiu przestępstw oraz że wszyscy sędziowie SR w Opolu są przestępcami” (k – 362 – postanowienie w tym przedmiocie zostało utrzymane w mocy orzeczeniem Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 2 sierpnia 2023 r.). Postanowieniem z dnia 7 lipca 2023 r. Sąd Rejonowy w Opolu uwzględnił wniosek asesora Z.Z. i wyłączył ją od udziału w sprawie odwołując się do wskazanych w jej żądaniu okoliczności, a zwłaszcza tego, że została przesłuchana jako świadek – pokrzywdzona w prowadzonym przez prokuraturę postępowaniu odnoszącym się do zachowań oskarżonego w toku prowadzonego przez Z.Z. postępowania sądowego. Począwszy od 11 sierpnia 2023 r. sędziowie Sądu Rejonowego w Opolu: V.V. (wylosowana jako referent w opisywanej sprawie), [.....] zaczęli składać żądania wyłączenia ich od rozpoznania sprawy, przy czym ostatnie takie żądanie datowane jest na 20 listopada 2023 r. (k – 450). W dniu 30 listopada 2023 r. wiceprezes Sądu Rejonowego w Opolu zarządził na podstawie art. 42 § 4 zd. 2 k.p.k. i art. 43 k.p.k. o przedstawieniu akt sprawy Sądowi Okręgowemu w Opolu celem rozpoznania wniosków sędziów o ich wyłączenie oraz rozważenie możliwości przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu. Postanowieniem z dnia 11 grudnia 2023 r. Sąd Okręgowy w Opolu odmówił wyłączenia sędzi Z.Z. od

udziału w sprawie, a wnioski pozostałych sędziów pozostawił bez rozpoznania. Sąd podkreślił, że „Okoliczność, w której strony postępowań wypowiadają negatywne opinie, czy wręcz oskarżenia pod adresem sędziów, nie należą aktualnie do rzadkości, wypowiedzi takie przybierają różne formy, mają różną skalę. Nierzadkie są i takie sytuacje, kiedy strony podejmują próby inicjowania różnych postępowań przeciwko sędziom orzekającym, w ich sprawach. W ocenie Sądu Okręgowego, sytuacje takie, jak wyżej wskazane, nie mogą prowadzić do automatycznego przyjmowania, iż zachodzą wątpliwości, co do bezstronności sędziego, a co za tym idzie, iż należałoby go wyłączyć od rozpoznania sprawy”. Przenosząc te uwagi na grunt rozpoznawanej sprawy Sąd Okręgowy stwierdził, że „podniesiona przez sędziego Z.Z. argumentacja nie uzasadnia przyjęcia, iż ma ona jednoznacznie negatywny stosunek do oskarżonego i nie potrafi w sposób bezstronny orzekać w przedmiotowej sprawie. Stanowiska tego nie uzasadnia ani fakt, iż wniosła o objęcie ściganiem z urzędu oskarżonego P.D. za zniesławienie sędziów Sądu Rejonowego w Opolu w filmiku opublikowanym na portalu F., ani relacje koleżeńskie, jakie sędzia utrzymuje z asesorem sądowym”.

Postanowieniem z dnia 19 stycznia 2024 r. Sąd Rejonowy w Opolu z udziałem sędzi Z.Z. wystąpił do Sądu Najwyższego z inicjatywą przekazania omawianej sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu w trybie art. 37 k.p.k. W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd wskazał, że oskarżony opublikował na portalu Facebook film stanowiący relację ze sprawy, w którym zniesławił poprzedniego referenta, tj. asesora Z.Z., a nadto pomówił sędziów sądu właściwego do rozpoznania sprawy o bycie przestępcami i branie łapówek. W związku z tym sędziowie orzekający w II Wydziale Karnym wniosli o objęcie oskarżonego ściganiem z urzędu oraz wszyscy sędziowie tego Sądu złożyli wnioski o wyłączenie ich od udziału w tej sprawie. Jeśli dodać do tego, że asesor X.Z. jest znana osobiście innym sędziom, a oskarżony wielokrotnie negatywnie odnosił się do sędziów Sądu Rejonowego i Sądu Okręgowego w Opolu oraz Sądów tych jako instytucji, to wzgląd na dobro wymiaru sprawiedliwości przemawia za przekazaniem sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu.

W ocenie Sądu Najwyższego wystąpienie Sądu Rejonowego w Opolu nie zasługuje na uwzględnienie.

Rozpoznanie sprawy przez sąd właściwy miejscowo jest zasadą mającą charakter gwarancyjny. Odstępstwo od niej ma charakter wyjątkowy i musi wynikać z rzeczywistych i poważnych względów rozumianych jako dobro wymiaru sprawiedliwości. Względy takie w rozważanej sprawie nie zachodzą.

Po pierwsze, nie można oprzeć się wrażeniu, że wystąpienie Sądu, odwołujące się do przepisu art. 37 k.p.k., jest próbą wzruszenia niezaskarżalnego przecież postanowienia Sądu Okręgowego w Opolu, w którym nie uwzględniono wniosku o wyłączenie sędziego referenta, a wnioski pozostałych sędziów w tej mierze pozostawiono bez rozpoznania. Jest charakterystyczne, że dążenie do wyłączenia wszystkich sędziów połączone było z wnioskiem o rozważenie przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu w trybie art. 43 k.p.k. Warto także podkreślić, że powody żądania wyłączenia, deklarowane przez poszczególnych sędziów oraz uzasadnienie wystąpienia Sądu w trybie art. 37 k.p.k. są w istocie tożsame. Nie uzasadniały one żądania wyłączenia sędziego, nie uzasadniają też odstępstwa od zasady rozpoznania sprawy przez sąd właściwy. Uwzględnienie wystąpienia Sądu Rejonowego oznaczałoby w praktyce, że strona postępowania poprzez swoje obstrukcyjne zachowania, które pociągnęły za sobą m.in. wymierzenie kary porządkowej, decydowałaby nie tylko o składzie sądu poprzez ponawiane wnioski o wyłączenie sędziego, ale także o tym, który sąd rozpoznawałby sprawę. Zgoda na taką praktykę mogłaby spowodować, że do swoistego paraliżu postępowania doszłoby także w sądzie wyznaczonym na podstawie art. 37 k.p.k. Na takie niebezpieczeństwo wskazuje aktywność procesowa oskarżonego przejawiająca się w żądaniu wyłączenia sędziów Sądu Okręgowego w Opolu przy okazji rozpoznawania zażalenia na postanowienie o odmowie zawieszenia postępowania. Wymiar sprawiedliwości jako instytucja oraz sędziowie rozstrzygający sprawy nie mogą ulegać takim zagrożeniom i w konsekwencji uchylać się od wykonywania podstawowego obowiązku, jakim jest rozpoznawanie zawisłych przed sądem spraw. Wbrew stanowisku wyrażonemu w uzasadnieniu wystąpienia Sądu Rejonowego, to próba uchylenia się od

rozpoznania sprawy z podanych wyżej powodów, może w odbiorze społecznym nasunąć wątpliwości co do niezależności Sądu i bezstronności sędziów. Jak słusznie zauważono w uzasadnieniu postanowienia Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 11 grudnia 2023 r., krytyczne oceny sędziów wyrażane przez strony postępowania, a także inicjowanie postępowań przeciwko sędziom, nie są czymś nadzwyczajnym i nie mogą prowadzić do niejako automatycznego przyjmowania, że generują one zasadnicze wątpliwości co do bezstronności sędziów.

Dobra wymiaru sprawiedliwości, uzasadniającego przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, nie można dostrzec także na płaszczyźnie sprawności postępowania. Ta, w istocie nieskomplikowana sprawa karna zawisła przed Sądem właściwym do jej rozpoznania 30 listopada 2021 r. Po przeszło dwóch latach od tego momentu, ze względu na wyłączenie poprzedniego referenta i konieczność prowadzenia postępowania od początku, w sprawie tej nie doszło nawet do otwarcia przewodu sądowego. Od momentu wyłączenia asesora Z.Z., co miało miejsce 7 lipca 2023 r., w sprawie – poza kwestiami związanymi z postępowaniem dotyczącym żądań wyłączenia sędziów, nie podjęto żadnych czynności procesowych. Uwzględnienie wniosku Sądu i przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, w ocenie Sądu Najwyższego, zwiększyłoby zwłokę w rozpoznaniu sprawy i pozostawałoby w sprzeczności z wyznaczonym treścią art. 2 § 1 pkt 4 k.p.k. celem przepisów procedury karnej.

Kierując się powyższym, orzeczono jak na wstępie.

[J.J.]